

ВЪЗИСКОВАТИ, ВЪЗИСКѸЮ: — Боудоуштиихъ възисковати. *Изб. 1073 г.*

ВЪЗИСТАТИ: — Възистайте на миръ земли (ζητήσατε εἰς εἰρήνην τῆς γῆς). *Иер. XXIX. 7.*

ВЪЗИТИ = ВЪЗЫТИ = ВОЗИТИ, ВЪЗИДѸ: — Не оубо възидохъ къ Оѹоу моѹмоу (ἀναβέβηκα). *Ио. XX. 17. Остр. ев. Выбиша стѣны и возидоша горожани на избыть стѣны. Ин. л. 6748 г.*

— Бѣсомъ на пьрвыи оустрой възити. *Изб. 1073 г.* Възиде бо намъ отъ гроба праведное солнце Христось. *Кир. Тур. 21.* Но на преже глаголанная възидемъ. *т. ж. 98.* Тугою възидоша по Руской земли. *Сл. плк. Игор. Пакы къ животу възити. Никон. Панд. 53.* Виницина възшедъши на землю. *Пал. XIV в. л. 7.* Аще възидеть къ тобѣ... на мужа овада (если подадутъ жалобу). *Дол. гр. Нови. с. в. к. Мих. Яр. 1307 г.*

ВЪЗИТИѸ: — По възитии сѣнца. *Нест. Жит. Θεод. 28.* — вознесение, ἀνάληψις: — Въздвиже и пожъженъи прѣкѣви Сѣпаса нашего Хѣ: сѹок же и краник: и сѹок ѹго въстааник: и храмъ чѣстнааго крѣста: и матере прѣкѣвъ Сиона: и сѹок ѹго възитиѸ: и прочаѣ чѣстнѣиа храмы. *Панд. Ант. XI в. л. 6.*

ВЪЗЛАГАТИ, ВЪЗЛАГАЮ — ропере, imponere: — На свѣщникъ възлагають (свѣтильникъ; τίθησιν). *Лук. VIII. 16. Остр. ев. Възлагана на разумъ сѣа. Изб. 1073 г.* На малок възлагати. *Жит. Θεод. Ст. 63.* — Възлагати въ канонъ (ὑποβάλλεσθαι, subiicere). *Ефр. Крм. Вас. 80.*

ВЪЗЛАЖЕНИѸ: — Имаше на конецъ горъ части тоѣ имѣи кельѣи в камени исѣченѣи. токмо двери имоуща в нихъ. вертѣломъ възходъ бѣаше въсока ради възлаженѣи. *Никон. Панд. сл. 45.*

ВЪЗЛАЗИТИ, ВЪЗЛАЗѸ: — Възлажъщоу лѣтоу (ἐπ' ἐξόδου τοῦ ἐνιαυτοῦ, in exitu anni; др. сп. възлащѸ, исходящѸ, преходящѸ). *Исх. XXIII. 16. по сп. XIV в.*

ВЪЗЛАКАТИ, ВЪЗЛАЧѸ — πεινᾶν, esurire: — Оуклонитѣ на десно. гдѣ възлачеть. и изѣсть ѿ лѣвыи^х. и не насытитѣ члѣкъ гды^и плоть мышца своя. *Ис. IX. 20.*

ВЪЗЛЕЖАТИ, ВЪЗЛЕЖѸ: — Възлежаахъ съ Иѣсомъ (συναλέκειντο τῷ Ἰησοῦ). *Мѣ. IX. 10. Остр. ев. Възлежитъ Гѣ въ хранинѣ Фарисѣѡвѣ (κατακεῖται). Панд. Ант. XI в. (Амф.).*

ВЪЗЛЕЛѢЯТИ, ВЪЗЛЕЛѢЮ: — Подъ трубами повити, подѣ шеломы възлѣлѣѣи. *Сл. плк. Игор. Възлѣлѣи, господине, мою ладу къ мнѣ. т. ж.*

ВЪЗЛѢТАНИѸ: — На десно же и на лѣво попытають възлѣтаниѣ. *Изб. 1073 г.*

ВЪЗЛѢТѢТИ: — Възлетимъ отъ губѣщаго ны грѣха. *Кир. Тур. Посл. Вас. 131.* Възлетѣти на аерскую высоту. *Кир. Тур. Притч. о чел. душ. 141.*

ВЪЗЛЕЩИ = ВОЗЛЕЩИ, ВЪЗЛАГѸ — decumbere: — Повелѣ (Иѣсѣ) народомъ възлещѣи на травѣ (ἀνακλιθῆναι). *Мѣ. XIV. 19. Остр. ев. Сѣтворите члѣвкы възлещѣи (ἀναπεσεῖν). Ио. VI. 10. т. ж. Кто отъ васъ рабѣ имѣѣи оржшѣ или пасжшѣ иже пришѣдъшѣ съ села рече абѣи миноувѣ възлази (ἀναπέσει). Панд. Ант.*

XI в. л. 175. Възлеже и приимъ хлѣбъ благослови. *Кир. Тур. 16.*

ВЪЗЛИВАЛЬНИЦА — σπονδεῖον: — Възливальница имѣ же възливаетъ (σπονδεῖα ἐν οἷς σπένδει, libatoria in quibus libat). *Чис. IV. 7. по сп. XIV в.*

ВЪЗЛИВАНИѸ — σπονδή: — И отѣаса из домѣ Гѣѣ възливание и трѣба. *Гр. Наз. XI в. 200.*

ВЪЗЛИВАТИ, ВЪЗЛИВАЮ — ἐπιχεῖν, infundere: — Възливаетъ елеи и вино. *Лук. X. 34. Остр. ев. Възливаетъ на главѣ своѣ. Панд. Ант. XI в. (Амф.).*

ВЪЗЛИВѸ (?) — (Црѣ) гнѣвнѣ възва. изидѣте ѿ сѹодоу ѿ мене възливѸ. и никтоже прочеѣ дързнетъ прикоснутиѣ ли приближитиѣи мнѣ. *Жит. Θεод. Ст. 114.*

ВЪЗЛИТИ, ВЪЗЛѢЮ — ἐπιχεῖν, infundere: — Какы воня възлѢю на твоѣ святое тѣло. *Кир. Тур. 35.*

ВЪЗЛИНАТИ, ВЪЗЛИЮ — καταχεῖν, effundere: — Приде жена имѣи алавастръ мура... и сѣкроушѣи алавастръ възлиа ѹмоу на главѣ. *Мр. XIV. 3. Остр. ев.*

ВЪЗЛИНАТИѸ: — Течение звѣздное бѣи на нѣѣ ѡторваху бо сѣ на землю. како видащѣи мнѣи кончину. тогда же въздохъ възлиаѣа по велику. *Пов. ср. л. 6572 г.*

ВЪЗЛОГѸ — ἀνάδεμα: — Еще не оукрадають и оскверняютъ възлогѣи. *Гр. Наз. XI в. 278.*

ВЪЗЛОЖИТИ, ВЪЗЛОЖѸ: — Възложъ рѣкѣи своѣи на рало (ἐπιβαλὼν, mittens). *Лук. IX. 62. Остр. ев. И възложиша вѣрхоу главы ѹго. винѣ написанѣ (ἐπέθηκαν). Мѣ. XXVII. 37. т. ж. Поверже Иаковъ ризы своя и възложи рѣкѣи на сѣ (ἐπέθετο, posuit). Бит. XXXVII. 34. по сп. XIV в. Възложиша опрѣснѣи на главы своя. Кир. Тур. о черн. чин. 104. Мрѣтѣ възложенѣ акѣи вѣ гробѣ на носило (ἐντίφημι). Гр. Наз. XI в. 55. Епископѣ... крести и, и възложи руку на нѣи и абѣи прозрѣ. Псков. I л. 6496 г.*

— Законъ на нѣи възложи. *Изб. 1073 г.* Аже жена садеть по моужѣи. то оу свой дѣтеи вѣа часть. а что на нѣи моужъ възложить. тѣ тому гѣѣи кѣсть. *Р. Прав. Влад. Мон. (по Син. сп.) Бѣ казнѣ свою възложилѣ на Онтона. Нови. I л. 6737 г.* Придоша Нѣмци на Водѣ съ Чюдѣи. и повоеваша и данѣи на нихъ възложиша. *т. ж. 6748 г.* Въ лѣто 6920... възхалѣ из Пскова князь Александрѣ Θεодоровѣи на Москву, а на Псковѣ крестное цѣлованѣи възложивѣ. *Псков. I л. 6920 г.*

ВЪЗЛОЖИТИ ВѢРѸ: — Лѣжеи питаѣѣи языкѣи его, но мудростию възлажаше вѣру на лѣю. *Ин. л. 6734 г.*

ВЪЗЛОМИТИ, ВЪЗЛОМЛЮ: — Половци пришедше к валовѣи. поставиша стагѣи своѣи и налегша первок на Сѣполка и възломиша полкѣи ѹго. *Пов. ср. л. 6601 г.*

ВЪЗЛѢПТИТИ, ВЪЗЛѢПЛЮ: — Камѣи възлоупленю. изидоша бѣси (изъ ямы, гдѣ были завалены камнемъ; tabula sublata). *Жит. Θεод. Сим. 100. Мин. Чет. апр. 469.*

ВЪЗЛѢСИНА: — На възлѣсинѣи его блескѣи (ἐν τῷ ἀναφαιγνόμενῳ, in recalvitie). *Лев. XIII. 42. по сп. XIV в.*

ВЪЗЛЫСЫИ: — Възлысь есть (ἀναφάλαντος, recalvus). *Лев. XIII. 41 по сп. XIV в. Плѣшивъ. възлысь. Жит. Θεод. Ст. 153.*

ВЪЗЛѢ = ВОЗЛѢ = ВОЗЛИ — около, по: — Ъзда възлѢ берегъ. *Пов. вр. л. 6524 г.; Иак. Бор. Гл. 61.* Пришедшу же ему и стаха у Бѣлагограда, исполчившеся поидоша г Києву и стаха възлѢ Лыбедь. *Лавр. л. 6659 г.* Стаха възлѢ рѣку шатры. *т. ж. 6715 г.* То все посолонъ водится подерживая на лѣвую руку городныя стѣны възлѢ моря. *Стеф. Новг. 1347 г.* ВозлѢ Хопоръ. *Грам. Алекс. митр. 1356 г.* Заложиша Псковичи стѣну камену възлѢ Пскову рѣку, възлѢ старую стѣну, толще и выше. *Псков. I л. 6912 г.* А загорѣлося въ недѣлю вечеромъ и горѣ до обѣда... възлѢ Торговскіи и Боловинскіи конецъ. *т. ж. 6967 г.* Возли кривую полосу полоса земли. *Дух. Вас. ш. о. 1350 г.*

ВЪЗЛѢЗТИ = ВОЗЛѢЗТИ, ВЪЗЛѢЗѢ: — Възлѣзе на сукомориж (ἀνέβη). *Лук. XIX. 3. Остр. ев. Сынъ Хамовъ възлѣзе на Палестиньскоу землю. Изб. 1073 г.* Тѣжде ксть възлѣзши выше нѣбсѣ. *т. ж. Възлѣзше на истобку прокопаше и верхъ. Пов. вр. л. 6603 г.* Римовичи же затворишася в городѣ и възлѣзше на заборолѣ. *Ин. л. 6693 г.*

ВЪЗЛѢИ: — Възлѣи бани. *Прох. Жит. Ио. Богосл.*

ВЪЗЛЮБИНЫИ: — Всѣмъ церковникомъ и нищимъ и печальнымъ якоже възлюбину быше отецъ. *Лавр. л. 6714 г.*

ВЪЗЛЮВИТИ = ВОЗЛЮВИТИ, ВЪЗЛЮБЛЮ: — Любаи Ма възлюбленъ бѣдетъ Оцѣмъ Моимъ и Азъ възлюблю и (ἀγαπήθησεται... ἀγαπήσω). *Ио. XIV. 21. Остр. ев. И Христосъ възлюби ны. Изб. 1073 г.* Възлюбиши Гѣ Бѣ своего (ἀγαπήσεις). *Панд. Ант. XI в. (Амф.). Възлюбимъ другъ друга (ἀγαπήσωμεν). Служ. Варл. XII в. 13. Подобаеть намъ яко Божиимъ людемъ сущимъ възлюбившаго насъ прославити Христа. Кир. Тур. 8. Фрази же... възлюбиша злѣ. и срѣбро... а црѣва велѣнина забѣша. Новг. I л. 6712 г.*

— избрать: — Волею Бжїею. възлюби и кнѣзъ Мьстислѣ. и вси Новгородци и послаша и въ Роусь ставитѣся. *Новг. I л. 6719 г.* Новгородци мнѣ гадавшие с посадникомъ Андрѣемъ. възлюбиша вси Бмѣ назначенана моужа... Феоктиста. *т. ж. 6807 г.*

ВЪЗЛЮВИТИСѦ: — Възлюбиться въ срѣци дати зачатки (οἷς ἀνδρόζη τῇ καρδίᾳ, quibuscunque visum fuerit cogdi). *Исх. XXV. 2. по сп. XIV в.*

ВЪЗЛЮБЛЕНИИ — ἀγάπησις: — Положиша на ма зѣло въз добро и ненависть за възлюбление мое. *Панд. Ант. XI в. (Амф.).*

ВЪЗЛЮБЛЕНИИ — см. **ВОЗЛЮБЛЕНИИ**.

ВЪЗЛЮБЛЕНЬИ — ὁ ἀγαπητός: — Ты кси Снѣ Мои възлюбленныи. *Мр. I. 11. Остр. ев. Възлюблении людик (ὁ ἡγαπισμένος λαός). Панд. Ант. XI в. (Амф.). Послушайте възлюблении. Иак. Пам. Влад. Едина... раба твоя рыдающи предѣстою съ хранителемъ твоихъ словесъ и възлюбленнымъ ти наперсникомъ. Кир.*

Тур. 31. Сн слышаще, възлюблении отъ святыхъ всегда покаитеся и обратитесь къ Богу. Грам. Алекс. митр. 1356 г.

ВЪЗМАГАТИ, ВЪЗМАГАЮ: — Дѣхомъ Бжїею възмагаемъ. *Никон. Панд. сл. 2. Заложи Бѣлгра и ѿ многъ земель свѣ люи и посади възмагаа ихъ: бѣ бо любя его. Переясл. л. 6500 г. (М.).*

ВЪЗМАНѢТИ, ВЪЗМАНѢ: — (Василии) гонение отметное на црковь възману (ἀνερίπιξεν). *Георг. Ам. 323.*

— Възманувъ Коунопъ рѣкама (expansis manibus). *Прох. Жит. Ио. Богосл. XXVIII.*

ВЪЗМЕЗДИИ = ВЪЗМѢЗДИИ.

ВЪЗМѢТАТИ = ВЪЗМѢТАТИ, ВЪЗМѢТАЮ и ВЪЗМѢЩѢ: — То же лѣто бысть поводъ велика... и потопи человекъ боле 300... и многы человекы снмаху съ древъ и кола, иже бѣ вода възметала. *Ин. л. 6672 г.*

— Оумнѣи възмѣтакмъ ѿчи къ нѣмоу. *Жит. Θεод. Ст. 108. Нѣмъ бысть, но точію очима възмѣща. Муч. Акинд. 4. Црѣю же къ всѣма възмѣщѣщ очима. т. ж. 5. — См. НАМѢТАТИ.*

— Оуне ксть възметати на Бѣ. *Изб. 1073 г.*

ВЪЗМѢТНЫИ: възметная грамота; въскинути грамоты възметныя — объявить войну: — Король Ягало и Витовтъ и Лугвень въскинуша грамоты възметны к Новгороду. *Новг. I л. 6920 г.* И разверзе миръ съ ними и грамоты възметны отсла въ Великии Новгородъ. *Псков. I л. 6964 г. — См. ВЪЗМѢТЧИИ.*

ВЪЗМѢТЧИИ: — Наши възметчики въ Великомъ Новѣгородѣ възметную положили. *Соф. вр. 6986 г. (II т. 178).*

ВЪЗМОЖИИ: — (Земля) божьствѣннымъ погонима и възможима повелѣниемъ. *Ио. екз. Бог. 269.*

ВЪЗМОЖНЫИ = ВОЗМОЖНЫИ — δυνατός: — Отъ Бѣ вса възможна сѣть. *Мѣ. XIX. 26. Остр. ев. Иже слово животно имуще. яко свѣтила въ мирѣ сияють и възможни суть Божию благодатью таковыхъ въискати и съ тобою исправити. Ио. митр. посл. Клим.*

ВЪЗМОЛВИТИ = ВОЗМОЛВИТИ, ВЪЗМОЛВЛЮ: — І ты Θεогность митрополитъ възмолвить что такъ есми пожалованъ. *Ярл. Тайд. 1351 г.* А на кого взговорять... а възмолвятъ нѣтъ. *Дог. пр. Новг. 1426 — 1461 г. Той члѣкъ възмолвить то слѣ. Псков. суд. грам.*

ВЪЗМОЛИТИСѦ — просить: — И възмолиса Котанъ зати своему. Мстислѣ же поца молитиса княземъ Роусьскимъ. *Новг. I л. 6732 г.*

ВЪЗМОЦИ = ВОЗМОЦИ, ВЪЗМОГѢ — δύνασθαι, posse: — Не възмогхомъ изгнати (οὐκ ἠδυνήθημεν). *Мр. IX. 28. Остр. ев. И възмогутъ прѣльщеніемъ нози свои отвратити ѿ тебѣ. Іер. XXXVII. 22. Не възмогу противу кмоу. Изб. 1073 г.* Некоторая же бо хитрость премѣнити възможеть Божіа попущеніа. *Кир. Тур. Посл. Вас. 120. Свѣщахася, како бы имъ възмоци перельстити князя своего. Ин. л. 6654 г.* И в то время и митрополитъ ту быше и не возможе уняти

ихъ. *Новг. I л. 6848 г.* А тѣ кто возможесть выкупити инѣ выкупятъ; а не возмогутъ выкупити инѣ потянутъ к чернымъ людямъ. *Дог. гр. Дм. Ив. 1389 г.* А князю продажи нѣтъ, ѿ истецъ чего не вѣможесть. *Псков. суд. грам.*

— смѣтъ: — Не възмози поиграти Бѣмъ. *Никон. Панд. 53.*

— Приими брашна възможе. *Нест. Бор. Гл. 50.*

— подрости: — Възможе ѿроча (ῥόγνθη, crevit). *Суд. XIII. 24. по сп. XIV—XV в.* Моисѣви же възмогъ-шу бѣ великъ в дому фараони. *Пов. вр. л. 6494 г.* Аже боудутъ въ домоу дѣти малы... то токмо имъ ближеи боудутъ томоу же дати на руцѣ и съ до-бытъкомъ и съ домоу донелѣ же възмогутъ. *Р. Прав. Влад. Мон. (по Син. сп.).*

ВЪЗМѢЖАТИ = ВОЗМѢЖАТИ, ВЪЗМѢЖАЮ: — Въз-мужаи оукрѣпѣи (ἀνδρίῳ, viriliter age). *Вмз. XXXI. 6. по сп. XIV в.* Каганъ нашъ Владимиръ и възрастъ и укрѣпѣвъ... паче възмужавъ крѣпостию. *Илар. Зак. Благ.*

ВЪЗМѢЖАТИ, ВЪЗМѢЖѢ: — Все възмѣжати. *Изб. 1073 г.* (Вода) възмоуштена (κατεργαμένως = τετα-ραγμένως). *Панд. Ант. XI в. (Амф.).* Буря безбож-ныхъ Руси лодѣ възмѣжи (= възмате). и къ берегу привержени избѣени (κατεῖχσαν). *Георг. Ам. 338.* Не всегда вода та ицѣляше, нѣ егда ю ангелъ въз-мутае. *Кири. Тур. 44.* Оумъ не възмоушентъ и не премеснѣ дольнимъ прельщениемъ. *Жит. Θεод. Ст. 50.*

ВЪЗМѢЖАТИСЯ — turbari: — Егда възмѣжати вода (ταραχθῆ). *Ио. V. 7. Остр. ев.* Егда бо възмутяшеться вода. *Кири. Тур. 43.*

— Възмѣжати самъ и рече (ἐτάραξεν ἑαυτὸν). *Ио. XI. 33. Остр. ев.*

ВЪЗМѢЖѢ — ταραχῆ: — Мало же ихъ нѣкоторые въз-могша отъ мирскаго възмоута оуклонитися. *Георг. Ам. 156.*

ВЪЗМѢЖѢНИ: — Ни да оузрита очи мои... дна-воле горныи (им. вм. род.) възмоушнѣ видѣни и омрачено обличие юго. *Жит. Ниф. XIII в. 81. б.*

ВЪЗМѢЖАТИ, ВЪЗМѢЖАЮ — turbare: — Ангелъ бо Господень... възмѣжае водѣ (ἐτάρασσε). *Ио. V. 4. Остр. ев.; Кири. Тур. 44.*

— Клеветание възмѣжати мѣдраго (περιφέρει). *Панд. Ант. XI в. (Амф.).*

ВЪЗМѢЖАТИСЯ: — Помыслное бо дѣи часто въз-моуштанася нравъ любосластна зѣлопостоупнѣ дѣиу влагати. *Изб. 1073 г. 58.*

ВЪЗМѢЖЕНИ: — По възмѣжени водѣ (μετὰ τὴν ταραχῆν). *Ио. V. 4. Остр. ев.* И на земли тѣга ѣзы-комъ. отъ нечааниа. поума морьскааго. и възмѣже-ниа (σάλου). *Лук. XXI. 25. т. ж.* Дабы по възму-щении ангеловъ възвергъ мя бы въ купѣль. *Кири. Тур. 45.*

— мятежъ: — Отъ возмущения того великаго вѣстрясея весь градъ. *Новг. I л. 6926 г.*

ВЪЗМѢЖНИТИСЯ — ἐισπῆδαι, вскочить: — Мечка... възмѣжнеться въ домъ. *Амос. V. 19.*

ВЪЗМѢЖЕНИ: — Да тѣмъ же оружіемъ. потрѣ-буетъ на възмѣженіе (πρὸς τὴν ἐπιβουλὴν). *Златостр. сл. 4.*

ВЪЗМѢЖИ = ВЪЗМѢЖИ: — Възѣмемъ възмѣжне (ἀντιμίσθια). *Панд. Ант. XI в. (Амф.).* Приятъ въз-мѣжне ѿ Гѣ. *Иак. Бор. Гл. 102.* Възмездіе приемя на небесѣхъ. *Илар. Зак. Благ.*

ВЪЗМѢЖИТИ — см. **ВОЗМѢЖИТИ.**

ВЪЗМѢЖИТИСЯ: — Аще не възмѣжася лихообѣити (δοκεῖν). *Гр. Наз. XI в. 367.*

ВЪЗМѢЖИВАТИ, ВЪЗМѢЖИВАЮ (В.) — odisse: — Възмѣжѣваши бо на Хѣ тако бѣсна соуця. *Псалт. толк. XII в. LXXXVII. 9. толк.*

ВЪЗМѢЖИТИ, ВЪЗМѢЖѢ — отомститъ: — Иосифъ же не тѣжъ не възмѣжи брати своимъ. нѣ и плакаса на вѣи отъ любви многы (ἡμύνατο). *Панд. Ант. XI в. (Амф.).* Кѣто съступитъ крестѣцѣлование, да съ крестъ възмѣжитъ. *Ип. л. 6650 г.*

ВЪЗМѢЖИТИСЯ: — Въ ню же мѣрѣ мѣрите възмѣ-рится вамъ (ἀντιμετρηθήσεται). *Мф. VII. 2. Остр. ев. (сп. Ип. л. 6653 г.).*

ВЪЗМАСТИ, ВЪЗМАТѢ — разстроить: — Видивше же братья вся... полки своя възмѣтены, отѣхаша во свояси. *Ип. л. 6644 г.*

ВЪЗМАСТИСЯ: — Възмѣтѣся призва мене (conturbatus). *Жит. Порф. 23. Мин. Чет. февр. 291.*

— взволноваться: — Ходи Мирославъ посадникъ из Новгорода мѣритъ Кѣланъ. съ Черниговци. и приде не оуспѣвъ ницто же. сильно бо възмѣласа вса земля Роуская. *Новг. I л. 6643 г.* Возмѣташася городи По-семьские. *Ип. л. 6693 г.* Възмѣтася всъ городъ и поидоша съ вѣца въ оружии на тысачьскаго Ваце-слава. *Новг. I л. 6736 г.*

ВЪЗМАТИНИ — см. **ВОЗМАТИНИ.**

ВЪЗНАКѢ = ВЪЗНАКѢ — ничкомъ: — Погребаему бѣ князю Михаилу въззнакѢ на востокъ лицемъ. *Сказ. о жит. Конст. Муром.* Тѣжъ аще ѣ теплъ (хлѣбъ просѣ) и паритсѣ тогда бо въззнако да лежить за еже не сътворити ѿ издоу мокротѣ. *Служ. XV в. Воскр. мон. л. 7.* Лежитъ въззнакѢ възкрѣшение всѣмъ. *Супр. р. 344.*

ВЪЗНАКѢНИ — прил. supinus, ὑπτιος: — ВъзнакѢ на одрѣ лежа въ болѣзни. *Златостр. 117.* И възхитивши пра-ведника на высотѣ рѣками своими въззнака начаша его лобызати (ταῖς παλάμαις αὐτὸν ὑπτίαις). *Жит. Андр. Юр. 1. 6. — см. НАКѢ.*

— распростертый: въззнакама рѣкама: — Възнакама роукама приими. *Златостр. XII в. 131; Сл. Андр. Крит.* Роукама въззнаками възмѣше. *Жит. Θεод. Ст. 170.* Възнакама рукама приемяетъ. *Ефр. Супр. 1377 г. 288.* Възнакама рукама объемяюще (ὑπτίαις χερσί). *Ио. Леств. XIV в. 162.*

ВЪЗНАМЕНАТИСЯ: — Стѣнимъ Дѣомъ въззнаменѣтсѣ. *Изб. 1073 г.*

ВЪЗНЕВѢЧИ, ВЪЗНЕВѢЖѢ: — Или възнебреже или ѿблѣнисѣ. *Служ. Воскр. XVI в. 208. Мол. пер. причаст.*

Оброученика временнаго възнебрегла еси. *Церк. Уст.* 1428 г.

ВЪЗНЕГОДОВАТИ, ВЪЗНЕГОДЬЮ: — Възнегодовахъ житие мое (προσώχθησα). *Панд. Ант. XI в. (Амф.).* Тъгда иде Ростислѣ из Новгорода Кыевоу на столѣ. оставивъ сѣа Дѣда Новгородѣ. и възнегодоваша Новгородци зане не створи имъ радуу. нъ боле раздѣра. и показаша поуть по немъ сѣови его. *Новг. I л. 6662 г.*

ВЪЗНЕНАВИДѢТИ = ВОЗНЕНАВИДѢТИ, ВЪЗНЕНАВИЖѢ: — Възненавидѣть другъ друга (μισήσουσιν). *Мѡ. XXIV. 10. Остр. ев. Ёдинаго възненавидѣ, а друтаго възлюби. Изб. 1073 г. Възненавидимъ же ненавидаштааго насъ дѣавола (μισήσομεν). Панд. Ант. XI в. (Амф.).* Да не возненавидѣнъ буду миру со мноюу бесѣдоу. *Сл. Дан. Зат.*

ВЪЗНЕСЕНИИ — возвышеніе, ὕψους: — Оумывають ногы оученикомъ и показаютъ изащныи пѣть възнесеніа сѣмѣреніи. *Гр. Наз. XI в. 158.*

— ἀνάληψις Христоу, ascensio, assumptio Christi in coelos: — По възнесеніи же Господа Исуса. *Илар. Зак. Благ. Горнии Іерусалимъ, его же самъ Господь по възнесеніи създа. Кир. Тур. 97.*

— праздникъ Вознесенія Господня: — На Възнесеніи Гѣе. *Остр. ев. 44.* Въ праздникъ сѣаго Възнесеніа аще клучиться сѣаго Іѡ Бѣслова. поѣтся слоужба его съ праздникомъ. *Уст. XII в. 38.* Си же грамота писана бысть ищю было ѿ Рѣтва Гѣа до сего лѣта ꙗ лѣтъ и двѣстѣ лѣтъ и семьдесятъ лѣтъ и три лѣта въ четвертое лето на Възнесење Гѣе. *Грам. См. кн. Θεод. Рост. 1284 г. Мѣсяца маіа въ 7 на Възнесеніе Господне. Новг. I л. 6896 г.*

ВЪЗНЕСОВАТИСЯ (В.) — вознестися: — На нѣса възнесовася. *Мин. Празд. XII в.*

ВЪЗНЕСТИ = ВОЗНЕСТИ, ВЪЗНЕСѢ: — Възнесоста родителѣ отроча Іѡѣа въ Іерѣслимъ (ἀνήγαγον). *Лук. II. 22. Остр. ев. На огньѣ колесници възнесенъ бы. Изб. 1073 г. — Мѣтара ѣдино възнесе сѣмѣреніи. т. ж. Възнесъ та прію мои Бѣе мои (ὕψω). Панд. Ант. XI в. (Амф.).* Не лиши хлѣба нища мудра, ни вознеси до облакъ богатаго безумна. *Сл. Дан. Зат. И възнесъ Богъ десницу князя... на побѣду иноплеменикъ. Новг. I л. 6888 г.*

— Высокъ пламень възнеслѣ кѣтъ (μετάρσιον τὴν φλόγα ἀνέρριπτε). *Ирм. о. 1250 г.*

— Възнесоша гласъ (ἤραν φωνήν). *Лук. XVII. 13. Остр. ев.*

ВЪЗНЕСТИСЯ = ВОЗНЕСТИСЯ: — Възнесеса на небо (ἀνελήφθη). *Мр. XVI. 19. Остр. ев. Възнесеса и сѣдѣ одесноуѣ оца. Изб. 1073 г.*

— Сѣмѣрѣяса възнесетѣся (ὕψοθήσεται). *Лук. XVIII. 14. Остр. ев. И тако сказаша Стополку тако створи хъ повелѣноу тобою. и се слышавъ вознесеса сѣрцемъ. Іак. Бор. Гл. 95.* Възнесъ бо ся высокоуміемъ своимъ, нъ Богъ и свѣтаа Софіа низлагаеть всегда высокомыслящихъ. *Новг. I л. 6839 г.*

ВЪЗНЕЖѢТИ, ВЪЗНЕЖѢЮ — haesitare, придти въ недоумѣніе: — Убои же ся Іаковъ зѣло и възнеоумѣ (ἡπορέτο, въ недоумѣніи бысть). *Быт. XXXII. 7. по сп. XVI в.*

ВЪЗНИКАТИ, ВЪЗНИКАЮ: — Къ възникшимъ винамъ и абиѣ възникающаа довлѣюще (ἀνακυψάσας, emergentes, ἀναφύομενας, renascentes). *Ефр. Крм. LXXXVII. 27.* Св. Акакии имѣа брадицу то перво възникающю. *Жит. Андр. Юр. XLIX. 200.*

ВЪЗНИКНѢТИ = ВОЗНИКНѢТИ = ВЪЗЪНИКНѢТИ, ВЪЗНИКНѢ: — Еже само възникнетъ (quae surgunt, ἀναβαίνοντα). *Лев. XXV. 11. по сп. XIV в.* Дикая былъ о собѣ възникши на недѣланѣи земли. *Іак. посл. Дм. п. 1078 г. Ёресѣми възникшими и по пришѣстви Гѣи (μετὰ τῶν ὑπογεγραμμένων αἱρεσέων τῶν μετὰ τὴν παρούσαν τοῦ Κυρίου). Панд. Ант. XI в. (Амф.).* Възникни отъ зла. *Окт. XIII в. 101.* Кто можетъ исповѣдати ꙗже ѿтолѣ възникноуша (exorta sunt). *Жит. Ник. Студ. Мин. Чет. февр. 63.* — Да аште оубо оугодьна тебѣ сѣтъ словеса моя и обѣти възникни и обѣштаи са. *Супр. р. 35.*

ВЪЗНИЦАТИ, ВЪЗНИЦАЮ: — Вси бо стоудовьнии врѣди отъ пианьства възницають (ἀναφύονται). *Панд. Ант. XI в. (Амф.).* Прибѣи имъ плѣти и жилы възницаахоу... и пропѣтѣса по нимъ кожа. *Іо. екз. Бог. 350.*

ВЪЗНИЧѢ = ВЗНИЧѢ: — Лежитъ взничъ двери на главу горломъ. *Арс. Селун. 75.*

ВЪЗНОЖѢ = ВЗНОЖѢ: — Изю вражка на право по ямамъ ко взножи, да взножю пошодѣ мало, да изъ взножы на лево. *Меж. гр. в. к. Ів. Вас. 1504 г. Во взножъ по ямамъ. т. ж.*

ВЪЗНОСИТИ = ВОЗНОСИТИ, ВЪЗНОСИѢ: — Възносити дары Бѣу. *Изб. 1073 г. Христосъ по всѣ дни собою жьртву Богу Отцю за грѣшники възносилъ. Кир. Тур. о черн. чин. 108.*

— Възнося гласъ (др. пер. крича). *Никон. Панд. 30.*

— Въздвиженіи сѣаго крѣста. заоутр. прѣ гла. ꙗ. Възнесите Гѣа Бѣа нашего. *Остр. ев. 219.*

ВЪЗНОСИТИСЯ: — Възношаашеса на небо (ἀναφέρετο). *Лук. XXIV. 51. Остр. ев. На ꙗа же възноситься всакъ гласъ. Изб. 1073 г. Приношеніи възноситься (ἀναφέρεται, offertur). Ефр. Крм. Трул. посл.*

— Въсь възносася сѣмѣриться (ὁ ὕψων ἑαυτόν). *Лук. XVIII. 14. Остр. ев. Не възносимъса въ сѣрци нашемъ отънюдъ ни о чемъ же (μὴ ἐπαρθεμεν). Панд. Ант. XI в. (Амф.).*

ВЪЗНОСЛИВЫИ — inflatus, надутый, надменный (Амф.): — Възносъливи (τετρυφωμένοι). *Панд. Ант. XI в. (Амф.).*

ВЪЗНОШЕНИИ: — Отъ възношеніа хлѣба и чаша прѣстати (ἀναφέρειν, offerendo). *Ефр. Крм. Анк. 2.* Вонъмѣмъ стѡк възношѣнии миромъ приносимъ (ἀναφοράν). *Служ. Варл. XII в. 13.*

— Проскоура ѣдина больши ꙗже и възношеніи нарѣчетѣся за ны живыи же и ѿ житиѣи ишѣдъшихъ. *Уст. по 1193 г. 228. — См. АНАФѢРА.*

— По възношению епѣа (κατὰ τὴν ἀναφορὰν, ad suggestionem). *Ефр. Крм. Крѡ. 100.*

— надменность, ἔπαρσις: — Възношенъе. *Панд. Ант. XI в. (Амф.).*

ВЪЗНѢДИТИСЯ: — Възнуудившеса възлѣзосте на гороу (παρὰβιάσμενοι, vim facientes). *Вмз. I. 43. по сп. XIV в.*

ВЪЗНѢЗТИ, ВЪЗНѢЗѢ: — Възнѣзъ (гоубоу) на трѣть (περιθείς; въ нов. возложъ). *Мѡ. XXVII. 48. Остр. св.; Мр. XV. 36. Гал. св. XIII в.*

ВЪЗНѢГОВАТИ, ВЪЗНѢГѢЮ — нѣжно воспитать (В.): — Се бо естъ, юже Оѣвъ възлюби и Сѣвъ вита въ неи и Сѣви Дѣвъ възнѣгова. *Сбор. XIII в. (Лавр. 41).*

ВЪЗНАТИ: — Не буди ми възнати рукы на брата своего старѣишаго. *Пов. вр. л. 6523 г.*

ВЪЗОВИДѢТИ, ВЪЗОВИЖѢ: — Повелѣноу достоитъ комуждо своимъ правды възобидѣти. *Ю. митр. Прав.*

ВЪЗОВРѢТИ — см. **ВЪЗВРѢТИ.**

ВЪЗОИТИ — см. **ВЪЗИТИ.**

ВЪЗОПИТИ — см. **ВЪЗЪПИТИ.**

ВЪЗОРАТИ, ВЪЗОРОЮ: — Яко же бо се нѣкто землю разорить. другыи же насѣть. инии же пожинають. и гадать пиццю бескудну. тако и съ. ѡцъ бо сего Володимеръ взора. и оумачи рекше кричѣнемъ просвѣтивъ. *Пов. вр. л. 6545 г.*

ВЪЗОРИСТЫИ — insignis (М.): — Взористъ бываетъ въ вратѣхъ мужъ еа. *Переяс. л. 6488 г.*

ВЪЗОРОКЪ — ὄρασις: — Слѣпо зѣломъ възорокомъ. *Панд. Ант. XI в. (Амф.).*

ВЪЗОРЪ = ВЗОРЪ — взглядъ: — И възложиша ея взоръ очю своею (ὁράσει ὀφθαλμὸν, aspectu oculorum). *Гез. XXIII. 16.* Женъскыи бо възоръ стрѣла естъ надовита (ὄψις). *Панд. Ант. XI в. (Амф.).* Възоръ его акы възоръ англскъ (ὄρασις). *Гр. Наз. XI в. 325.* Просвѣтимъ очи да право гладкѣмъ, ни да никогго же обличениа блждна. да не носимъ въ себѣ отъ любивааго възора (θέα). *т. ж. 136.* Гладяи взора и лица его и смѣсла его. *Пов. вр. л. 6479 г.* Непоколѣблемъ ѡбразъмъ и възорѣмъ. *Жит. Θεод. Ст. 50.*

— видъ, образъ: — Добра блше взоромъ (καλὴ τῇ ὄψει, speciosa aspectu). *Быт. XXIV. 16. по сп. XIV в.* Египтяныни не възору ли Иосифову въсхотѣ скрѣб и до смерти въведе. *Иак. посл. Дм. п. 1078 г.* Елень бѣ... чюдень възоръ имоущи въ женахъ (φοβερὸν θέαμα). *Ю. Мал. Хрон. Личнаго взора дѣля (въ Греч. нѣтъ). Жит. Андр. Юр. 2.*

— Будеши тамо во взоръ притчею (ἐν αἰνίγματι καὶ παραβολῇ, in aenigma). *Вмз. XXVIII. 37. по сп. XIV в.*

— Бѣ кдинъ свѣсть помышленныа члѣвкамъ. бѣси же не свѣдають ничтоже. суть бо немощни и худи взоромъ. Яко и се скажемъ ѡ възорѣ ихъ. и ѡ мраченъи ихъ. *Пов. вр. л. 6579 г.*

ВЪЗОРЪНЫИ — видный: — Взоренъ бываетъ во вратѣхъ мужъ еа. внегда аще садеть на сонмищи съ старци и съ жители земли. *Пов. вр. л. 6488 г.* Истргано

въ невидимы ѡды красны и взорны (ᾠδιστά). *Жит. Андр. Юр. 155.*

ВЪЗОСТРИТИ = ВЪЗООСТРИТИ, ВЪЗОСТРЮ — поощрять, возбуждать: — (Св. Писаніе) сердце на добродѣтели възоостряеть. *Кир. Тур. Притч. о чел. душ. 132.* И тако възстри Всеволода на Изаслава. *Пов. вр. л. 6581 г.*

ВЪЗОСТРИТИСЯ — возбудиться: — Андрей же то слышавъ... възострися на рать и бысть готовъ. *Ин. л. 6682 г.*

ВЪЗОЩРЕНИИ — ἔρις, ссора: — *Георг. Ам. 238.*

ВЪЗОЩРИТИ, ВЪЗОЩРЮ: — Възощренъ (παρωστύνη). *Георг. Ам. 62.*

ВЪЗОЪЖЖИИ — прилаг. отъ възѡждъ: — Въѡжжого корму горожане и становые люди намѣстникомъ нашимъ что кто принесетъ, то имъ взяти. *Уст. Бѣл. гр. 1488 г.*

ВЪЗОЪЗДЪ — см. **ВЪЗОЪЖЖИИ.**

ВЪЗОПИТИ — см. **ВЪЗЪПИТИ.**

ВЪЗРАДОВАТИ — см. **ВЪЗРАДОВАТИСЯ.**

ВЪЗРАДОВАТИСЯ = ВЪЗДРАДОВАТИСЯ, ВЪЗРАДѢЮСЯ: — Въздратоваса доухъмъ Иісѣ (ἡγαλλιάσατο, exsultavit). *Лук. X. 21. Остр. св.* Възвеселити же са и въздратовати подобаше (χαρῆναι, gaudere). *Лук. XV. 32. т. ж.* И видѣ и въздратоваса. *Изб. 1073 г.* Возрадуися възвеселися. *Илар. Зак. Благ.* Възрадоватися радостно великою. *Новг. I л.* Възрадуемъ и възвеселимся. *Кир. Тур. 17.* Въздратоваша бо ся... ученицы видѣвъше Господа. *т. ж. 24.*

ВЪЗРАЖАТИ — см. **ВЪЗДРАЖАТИ.**

ВЪЗРАЗИТИ — см. **ВЪЗДРАЗИТИ.**

ВЪЗРАЕЪ — см. **ВОЗРАЕЪ.**

ВЪЗРАСТАТИ, ВЪЗРАСТАЮ: — Възрастають и расходятся по земли. *Ин. л. 6622 г.*

ВЪЗРАСТИ = ВЪЗДРАСТИ, ВЪЗРАСТѢ — возрасти: — Възрасте и бысть въ дрѣво велико (ηῤῥησε). *Лук. XIII. 19. Остр. св.* Възрастъ и укрьпѣвъ отъ дѣтскыа младости. *Илар. Зак. Благ.* Да погжибиши страсти. потомъ же трѣзвиса да не възрастоутъ. *Изб. 1073 г.* Възращѣша ереси. *Пат. Сир. XI в. 295.* Възрастьша ереси (obortae, ἐκφυεῖσας). *Ефр. Крм. Konst. посл.* Нѣкимъ бѣдамъ въздрастаемъ (вм. въздрастьшемъ? ортае, ἀναφύομενων). *т. ж. Крѡ. 76.* Търникъ и вѣлчѣвъ въздрастеть на неи. *Нест. Жит. Θεод. 3.* Въ кдинъ чѣ възрасте нога юго и бѣѣ тако и другаа. *Нест. Бор. Гл. 48.* Възрастутъ древа. *Кир. Тур. 101.* Спаде туча, и в той тучи спаде вѣверица млада... и възрастьши и расходится по земли. *Ин. л. 6622 г.*

ВЪЗРАСТИТИ = ВЪЗДРАСТИТИ, ВЪЗРАЩѢ — возрастить, увеличить: — Масло мало на множество въздрасти. *Изб. 1073 г.* Въздрати число апѣское новыи апѣлъ (ηῤῥησε, auxit). *Гр. Нис. Мин. Чет. фебр. 122.* — Въспитанъ и възращенъ (ἀνξήθεντα). *Ефр. Крм. Крѡ. 54.*

ВЪЗРАСТЪ = ВЪЗДРАСТЪ — ростъ: — Бѣ же Ростиславъ мужъ добль. ратень. възрастомъ же лѣпъ и кра-